

Nasevan terveydenhuollon vuosikatsauksen ohjeet eläinlääkärille:

Terveydenhuollon tavoitteena on edistää hyviä toimintatapoja ja tuotannon kannattavuutta. Vuosikatsauslomake auttaa huomaamaan onnistumisia ja terveydenhuollollisia kehityskohteita.

Terveydenhuollon vuosikatsaus on tarkoitettu tehtäväksi kerran vuodessa, noin 12 kuukauden välein. Vuosikatsausten välisessä ajassa sallitaan kuitenkin joustoa mm. eläinlääkärin tai yrittäjän työkiireiden tai yllättävien esteiden vuoksi. Eläinlääkärin on hyvä ennakoita todennäköiset käyntien kysynyt ruuhkauput, ja sopia käynnit hyvissä ajoin etukäteen (käyntiväli 10-13 kk).

Myöhästynyt vuosikatsauskäynti voi vaikuttaa tilan saamiin erilaisiin tuotantolisiin. Jos tilan terveydenhuoltosopimuksessa on sovittu useammasta käynnistä/vuosi, käytetään välikäynneillä terveydenhuollon tilannekatsauksia tarpeen mukaan. Huomioi, että terveydenhuollossa tapahtuvan lääkkeiden varalle luovutuksen yhteydessä tulee aina täyttää tilannekatsauksen "Lääkitystarpeiden tarkastelu" osio.

Alla olevat ohjeet ovat esimerkinomaisia ja annetut raja-arvot ovat suuntaa antavia. Niiden tarkka laskeminen ei ole yleensä tarpeellista eikä edes mahdollista. Ohjeiden ja raja-arvojen tavoitteena on luoda kuva kuhunkin luokkaan kuuluvan tilan tasosta arvioitavan osatekijän suhteessa. Huomaa karjakoko arvioitaessa % osuuksia. Lopullisen arvion on tarkoitus perustua eläinlääkärin tilakäynnillä asiasta saamaan kokonaiskäsitykseen ja asiantuntemukseen, sillä asioiden tarkka ohjeistaminen on käytännössä mahdotonta. Arvioinnin tukena voi käyttää lainsäädännön määräyksiä ja Welfare Quality®- standardin "Assesment protocol for cattle" -kirjasta sekä ETT ry:n nettisivulta löytyviä Nautaterveydenhuollon ohjeita.

Ennen tilakäyntiä on hyvä tutustua tilan tuotannosta kertoviin tunnuslukuihin. Näitä löytyy mm. kohdista Eläinvirrat- ja Teurastulokset ja Utareterveysraportit sekä tuotannon seurantaan kuuluvan maitotilan ProTerveys -lomakkeella ja ProAgrian verkkopalveluissa. Automaattilypsytiloilla raportteja on saatavilla myös robotilta.

Viranomaistarkastuksessa käytettävä eläinten hyvinvoinnin arvio ja tulkinta voi joissain tapauksissa olla terveydenhuollon ohjeistuksesta eriävää.

Vuosikatsauksia voi muokata kolmen kuukauden ajan käynnin ensitallennuksesta.

Jos haluat tutustua tarkemmin ohjeisiin, päivää ja tallenna käynti keskeneräisenä, niin mahdollinen istunnon vanhenemisesta johtuva automaattinen uloskirjaaminen ei hävitä jo tehtyjä merkintöjä.

Yhteistyö tuottajan kanssa: terveydenhuoltokäyntiä toteuttaessaan eläinlääkäri
1) kuuntelee tuottajan toiveet käynnille
2) tarkastelee mennyttä vuotta ja miettii yhdessä tuottajan kanssa, mihin haluttaisiin panostaa seuraavana vuonna
3) havaitsee onnistumiset ja ottaa esille tärkeimmät kehitettävät kohdat
4) arvioi ja dokumentoi tärkeimmiksi mietityt asiat oikein
5) tekee konkreettisen toimintasuunnitelman yhdessä tuottajan kanssa
6) kirjaa toimintasuunnitelman selkeäksi terveydenhuoltosuunnitelmaksi

Lomakkeen täyttäminen:

Eläinlääkäri tallentaa tilakäynnin itse suoraan Nasevan tietokantaan pitopaikkakohtaisesti. Muista tarkistaa, että valittuna on oikea pitopaikka! **Tarkastelujakso on pääsääntöisesti vuosi taaksepäin.** Yhdelle pitopaikalle tallennettuja tietoja voi käyttää pohjana samalla tilalla olevaan, toiseen pitopaikkaan tehdyn tilakäynnin tallennukseen. Eläinryhmävalinnan voi suorittaa lomakkeen alussa. Siirryttäessä tietokentästä seuraavaan käyttäen sarkainta, X- kentät ohitetaan ja tallennus sujuu huomattavasti nopeammin. Teinivasikoiden tarkkaa ikärajausta oleellisempaa on nuorkarjan ryhmittely. Esim. teinit ovat ryhmäkarsinoissa, mutta hiehot parsissa tai teineillä on vapaa ruokinta, mutta hiehoilla rajoitettu ruokinta.

Eläinlääkäriin arviot lomakkeen taulukoihin merkitään seuraavasti:	
X = Ei koske tilaa	Tilalla ei ole ko. tuotantoa / Ei eläimiä ko. ryhmässä
0 = Ei arvioitavissa	Tietoa ei ole saatavilla / Arviointia ei muusta syystä voida tehdä. Selitys kirjataan ko. osion "Lisätiedot" – tekstikenttään.
1 = Tilanne / Toimintatapa hyvä	
2 = Tyydyttävä	Selitys kirjataan ko. osion "Lisätiedot" – tekstikenttään (<i>pakollinen kenttä</i>).
3 = Korjattavaa	Selitys kirjataan ko. osion "Lisätiedot" – tekstikenttään (<i>pakollinen kenttä</i>). HUOM! Mikäli arvioinnin kohteen lakisääteiset vaatimukset eivät täyty annetaan aina 3.
Ohjeiden tulkinta: Arvioperusteista osa on erotettu käyttäen kauttaviivaa (<i>esim: Korjattavaa 3 = Kirjanpitoa ei löydy / Ei ole ajan tasalla / Kirjanpito ei ole täysin kattavaa</i>), tällöin yhdenkin ehdon täytyminen riittää ko. numeron valintaperusteeksi. Mikäli kauttaviivaa ei ole, kaikkien ehtojen tulisi täytyä.	

1. Tuotantotiedot ja toimintatavat:

1. Sairaudet, hoidot ja kuolemat on kirjattu ja arvioitu

1 = Toimintatapa hyvä	Tiedot ovat helposti löydettävissä ja arvioitavissa. Kirjanpito kuolleista ja lopetetuista on ajan tasalla. Sairaudet ja hoitotiedot on kattavasti kirjattu Nasevaan. (ks. Hoitoilmoitukset -raportti Nasevasta)
2 = Tyydyttävä	Tiedot löytyvät yksittäin papereista / Ei arvioitavissa tilakäynnille varatussa ajassa.
3 = Korjattavaa	Kirjanpitoa ei löydy / Ei ole ajan tasalla / Kirjanpito ei ole täysin kattavaa.

2. Lypsylehmät merkitään maidon varoaikana

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki hoidetut eläimet merkitään selvästi ja merkintä näkyvillä koko varoajan. Automaatilla on maidon erottelu käytössä.
2 = Tyydyttävä	Kaikki hoidetut eläimet merkitään, mutta merkintää tulisi selkiyttää, eläin kuitenkin tunnistettavissa. Automaatilla on maidon erottelu käytössä.
3 = Korjattavaa	Kaikkia hoidettuja eläimiä ei merkitä tai merkintä muualla kuin eläimessä (<i>esim. lypsyputki</i>).

3. Maidon jäämät testataan antibioottihoitojen varoajan jälkeen ja testitulokset kirjataan

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikkien hoidettujen eläinten maito testataan ja tiedot ovat helposti löydettävissä ja arvioitavissa. (<i>esim. Naseva/hoitoilmoitukset / Lehmäkortit</i>)
2 = Tyydyttävä	Kaikkien hoidettujen eläinten maito testataan, mutta kirjaamisessa on puutteita
3 = Korjattavaa	Kaikkia hoidettuja eläimiä ei ole testattu / Testituloksia ei ole saatavilla.

4. Utaretulehdusnäytteitä tutkitaan kattavasti

1 = Toimintatapa hyvä	Tutkitaan lypsykarjassa aina kun harkitaan hoitoa / Emolehmäkarjassa tutkitaan tarvittaessa. Tutkimustulokset ovat Nasevassa.
2 = Tyydyttävä	Tutkitaan satunnaisesti/ Tutkimustulokset löytyvät tilalta.
3 = Korjattavaa	Ei tutkita lainkaan / Tutkimustuloksia ei ole käytettävissä.

5. Tuotannon seuranta on kirjattu ja arvioitu

1 = Toimintatapa hyvä	Tila kuuluu tuotannonseurantaan / Seurantaluvut vaivatta löydettävissä. Tunnusluvut arvioitavissa tilakäynnin yhteydessä.
2 = Tyydyttävä	Tila seuraa tuotantoaan, mutta tunnuslukuja ei voida arvioida tilakäynnille varatussa ajassa.
3 = Korjattavaa	Ei seurantaa

6. Maidon laatu

1 = Toimintatapa hyvä	Tankkimaidon solupitoisuus pääsääntöisesti alle 150 000
2 = Tyydyttävä	Tankkimaidon solupitoisuus pääsääntöisesti 150 000 - 250 000
3 = Korjattavaa	Tankkimaidon solupitoisuus toistuvasti yli 250 000

7. Keskituotos tai meijerimaitoa/lehmä

Alkuperäisroduilla tulkinta eläinainekseen perustuen.

1 = Toimintatapa hyvä	yli 10000 kg /l. Luomukarjoissa yli 9000 kg/l.
2 = Tyydyttävä	8000-10000 kg /l. Luomukarjoissa 7000-9000 kg/ l.
3 = Korjattavaa	alle 8000 kg/ l. Luomukarjoissa alle 7000 kg/l.

8. Tankkimaidon pitoisuudet

1 = Toimintatapa hyvä	Valkuais % yli 3,5. Urea 20 – 35. Rasva % yli 4,3
2 = Tyydyttävä	Valkuais % 3,3 - 3,5 / Urea 15 - 20 tai 35- 40 / Rasva % 4,0 - 4,3
3 = Korjattavaa	Valkuais % alle 3,3 / Urea alle 15 tai yli 40 / Rasva % alle 4,0

9. Teurasruhoista rasvaluokassa 1

(Ks. Naseva / teurastamon raportit). Arvioinnissa tulee huomioida myös ikä, lihakkuus ja teuraspaino.

1 = Toimintatapa hyvä	alle 5 nautaa tai alle 30 %
2 = Tyydyttävä	5 - 10 nautaa ja 30 - 50%
3 = Korjattavaa	yli 10 nautaa ja yli 50 %. Jos teurailla on hyvät kasvut ja painot, mutta rotuominaisuuksista johtuva vähäinen rasva, merkitään se kohtaan 1 tai 2.

10. Kasvu

Teuraaksi kasvatettujen **nettopäiväkasvu** syntymäpaino huomioiden: Ks. teurastamon kasvuraportit. Huomioi rotukohtaiset erot.

1 = Toimintatapa hyvä	sonnit yli 550g hiehot yli 400g
2 = Tyydyttävä	sonnit 450 - 550g hiehot 300 - 400g
3 = Korjattavaa	sonnit alle 450g hiehot alle 300g

Vasikkakasvattamot (1-6 kk) sekä pihvivasikat **bruttopäiväkasvu**:

1 = Toimintatapa hyvä	yli 1000g
2 = Tyydyttävä	800 – 1000g
3 = Korjattavaa	alle 800g

Tilalla, joka ei kasvata teuraita arvioidaan eläinten kokoa suhteessa ikään. Lypsykarjatilalla vasikoiden **bruttokasvu** arvioidaan silmämääräisesti ja mitataan tarvittaessa joko punnitsemalla tai mittanauhalla.

1 = Toimintatapa hyvä	yli 800g
2 = Tyydyttävä	600 - 800g
3 = Korjattavaa	alle 600g

11. Kuolleisuus

Anna koko tilan arvio heikoimman eläinryhmän perusteella, jossa eläinmäärä on karjakoko huomioon ottaen merkittävä. Anna lisätiedoissa eläinryhmäkohtainen arvio.

Kuolleisuuteen lasketaan myös kotiteurastukset, jos ne voidaan katsoa osaksi kuolleisuutta (välttämättömät poistot).

Vasikkakasvattamoissa ei ole syytä kiinnittää liikaa huomiota yli 6 kk täyttäneisiin eläimiin. Tällaisten eläinryhmien kuolleisuus on kuitenkin syytä kirjata lisätietoihin.

Kuolleisuus arvio tehdään perustuen Eläinvirrat-raportit kuukausikuolleisuuteen kussakin eläinryhmässä.

Naseva laskee luvun päiväkuolleisuuden perusteella. Luku kuvaa tilan kuolleisuusriskiä ottaen huomioon eläinryhmissä tapahtuvat muutokset. Laskennallinen kuukausikuolleisuus lasketaan kaavalla: $30 \cdot$ kuolleiden määrä jaettuna ryhmän eläinten ruokintapäivillä hakujaksolla.

Nasevan laskennallinen kuukausikuolleisuus %	Lypsylehmät	Emot	Va0-3	Va3-6	Hiehot	Sonnit >6kk
Hyvä	<0,3	<0,2	<1	<0,5	<0,2	<0,2
Tyydyttävä	0,3-0,7	0,2-0,5	1-2	0,5-1,5	0,2-0,5	0,2-0,5
Korjattavaa	>0,7	>0,5	>2	>1,5	>0,5	>0,5

1 = Toimintatapa hyvä	Tilan arvot alle taulukon raja-arvoja kullakin eläinryhmällä. Merkittä kuolleita alle 5 % lypsykarjoissa ja alle 5 % emokarjoissa.
2 = Tyydyttävä	Tilan arvot pääasiassa taulukon tasolla kullakin eläinryhmällä. Merkittä kuolleita alle 5-8 % lypsykarjoissa ja alle 5-8 % emokarjoissa.
3 = Korjattavaa	Tilan arvot ylittävät taulukon raja-arvot useammalla eläinryhmällä. Merkittä kuolleita yli 8 % lypsykarjoissa ja yli 8 % emokarjoissa.

Edellä mainitut luvut vastaavat seuraavia kokonaiskuolleisuuslukuja:

1 = Toimintatapa hyvä	alle 5 % kaikissa eläinryhmissä
2 = Tyydyttävä	5-10 % yhdessä tai useammassa eläinryhmässä
3 = Korjattavaa	yli 10 % yhdessä tai useammassa eläinryhmässä

Lisätietoja kuolleisuuslaskennasta, laaja ohje

12. Vasikkatuotos / poikimaväli

Ks. Eläinvirrat- ja ProTerveys-raportit sekä tilan nautalista Nasevasta. Vertaa syntyneiden vasikoiden määrää keskilehmälukuun jakamalla syntyneiden vasikoiden lukumäärä keskilehmäluvun ja hiehopoikimisten summalla.

1 = Toimintatapa hyvä	yli 95 % emolehmistä poikii vuosittain ja syntymäkuolleisuus on vähäistä / Poikimaväli lypsykarjassa on alle 390 pv ja syntymäkuolleisuus on vähäistä.
2 = Tyydyttävä	80 - 95 % emolehmistä poikii vuosittain / Lypsykarjoissa poikimaväli 390 - 430 pv.
3 = Korjattavaa	alle 80 % emolehmistä poikii vuosittain. /Poikimaväli lypsykarjassa on yli 430 pv.

2.1 Eläinten hyvinvointi

2.1.1 Ruokinta

1. Eläinten ruokinta ja ravitsemustila

Arvioidaan silmämääräisesti eläinryhmittäin. Arviointia voidaan täsmentää tarvittaessa yksittäisillä mittauksilla.

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimille on koko ajan hyvälaatuista karkearehua tarjolla ja ruokinta on suunnitelmallista ja tuotantovaiheen mukaista. Kuntoluokat ja kasvu ovat silmämääräisesti arvioiden iän ja tuotantovaiheen mukaiset. Tasainen yleiskuva kaikissa eläinryhmissä. Lihakset hyvin kehittyneet eikä karvapiitteessä tai muussa terveydentilassa ole ravintoaineiden puutokseen viittaavia oireita.
2 = Tyydyttävä	Lieviä puutteita rehun määrässä tai laadussa tai ruokintakäytännöissä. Yksittäisiä liian laihoja tai liian lihavia (>5%) eläimiä. Emolehmäkarjoissa voidaan kuitenkin sallia lihavampi kunto, jos siitä ei aiheudu terveydellisiä ongelmia.
3 = Korjattavaa	Tuotantovaihetta ei ole riittävästi huomioitu ruokinnassa. / Rehun määrään tai laatuun liittyviä ravintoaineiden puutosoireita on havaittavissa. / Yli viidennes ryhmästä on heikosti kasvaneita. / Eläinten lihakset puutteellisesti kehittyneet (esimerkiksi kylkiluut, lonkkaluut tai selkärangat luut selvästi havaittavissa) tai eläinten karvapeitteessä tai muussa terveydentilassa selvästi havaittavissa puutteelliseen ravitsemukseen liittyviä oireita.

2. Veden saatavuus ja virtausten riittävyys

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimillä on puhdasta vettä vapaasti saatavilla juomakupeista tai altaista. Pihatossa lypsylehmillä on 1 vesikuppi 4 lehmää kohti tai vastaava määrä allastilaa (n. 10 cm käytettävissä olevaa altaan reunaa) lehmää kohti. Muilla naudoilla on vähintään 1 vesikuppi 10 nautaa kohti tai vastaava määrä allastilaa eläintä kohti. Kylmäpihatossa juoma-astia tai juottolaitteet ovat lämmitettäviä. Veden virtaus lypsylehmillä vähintään 15 - 20 litraa/minuutissa, nuorkarjalla ja lihanauoilla 4 - 6 litraa ja vasikoilla 2 litraa minuutissa.
-----------------------	--

2 = Tyydyttävä	Lakisääteiset vaatimukset täyttyvät. Veden virtaus lypsylehmillä vähintään 10 litraa minuutissa, nuorkarjalla ja lihanaudoilla vähintään 4 litraa ja vasikoilla 2 litraa minuutissa. Jos eläimet saavat vetensä juomanipoista tai esim. juomakuppien virtausta ei voida mitata, korkeintaan tyydyttävä. 2.
3 = Korjattavaa	Lakisääteiset vaatimukset eivät täyty. / Veden virtaus lypsylehmillä alle 10 litraa minuutissa.

3. Maitojuoman määrä ja antotapa

Käynnillä kiinnitetään huomiota vasikoiden yleiskuntoon, kasvuun ja juottohygieniaan sekä keskustellaan tilan juottokäytännöistä. Ternimaidon laatu tai 4-9 vrk ikäisten vasikoiden vasta-ainetaso voidaan tutkia, jos vasikoiden yleiskunnossa tai terveydentilassa ilmenee ongelmia.

1 = Toimintatapa hyvä	Vasikka saa ensimmäisen ternimaitoannoksensa, 3-4 litraa, 4 tunnin sisällä syntymästä. Vasikat saavat ensimmäisinä elinpäivinänsä riittävästi hyvälaatuista ternimaitoa (väh.10-15% elopainosta). Vasikalle juotetaan ensimmäisenä elinkuukautena suositusten mukaan maitoa/juomarehua useammin kuin kaksi kertaa päivässä tai sitä on vapaasti tarjolla. Normaalikokoisen vasikan päiväannos on vähintään 8 litraa ja tarjottava kerta-annos vähintään 2,5 litraa. Vasikka saa juomansa imemällä tutista/emää. Juottokausi kestää vähintään 6 viikkoa. Vapaajuotolta vierotus sujuu ongelmitta.
2 = Tyydyttävä	Vasikat eivät saa juomaa edellisten suositusten mukaisesti (juoman laatu, annostelu, määrä poikkeaa suositellusta), mutta vasikoiden kasvu ja kunto on silmämääräisesti arvioiden hyvä. Vasikka saa kuitenkin juomansa imemällä ja vähintään kaksi kertaa päivässä. Vapaajuotolta vierotus sujuu pääosin ongelmitta.
3 = Korjattavaa	Vasikat saavat riittämättömästi ternimaitoa / Juoman määrä ensimmäisenä elinkuukautena on 6 litraa tai vähemmän päivässä. / Juottokausi kestää alle 6 viikkoa / Ei tuttijuottoa. / Juotto on riittämätön takaamaan kunnollisen kasvun ja hyvän yleiskunnon.

2.1.2 Terveys

1. Yleiskunto ja terveydentila

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimet terveitä, hyväkuntoisia ja ympäristöstään kiinnostuneita. Vain yksittäisiä vajaakuntoisia, jotka on otettu ajoissa hoitoon ja tarvittaessa eristetty.
2 = Tyydyttävä	Havaittavissa vajaakuntoisia tai lieviä oireita kärsiviä eläimiä (5-25%), jotka on kuitenkin otettu ajoissa hoitoon. Yksittäiset vakavasti sairaat on eristetty ja hoidettu.
3 = Korjattavaa	Havaittavissa kroonisesti sairaita eläimiä, joita ei ole otettu ajoissa hoitoon /Havaittavissa eläimiä, jotka pitää lopettaa / Yli neljänneksellä eläimistä sairauksien oireita tai eläimet vajaakuntoisia.

2. Eläinryhmän tasaisuus / eläinten ryhmittely

1 = Toimintatapa hyvä	Lehmillä eri tuotosvaiheissa olevien erottelu (poikivat, lypsävät, umpilehmät, hiehot). / Samassa ryhmässä mahdollisimman samankokoisia ja ikäisiä eläimiä. / Teuraat samassa ryhmässä n. 6 kk:n iästä teuraaksi asti.
2 = Tyydyttävä	Ryhmissä epätasaisuutta, mutta tuotantovaiheen mukaisia eroja huomioidaan esimerkiksi erillisruokinnalla.
3 = Korjattavaa	Eläinten erityistarpeita ei oteta ryhmittelyssä huomioon. / Eläinten uudelleen ryhmittelyä runsaasti ja se on suunnitelmatonta.

3. Karvapeitteen kunto

Tarkastellaan karvapeitteen kuntoa, tasaisuutta, kiiltoa, hankaumia ja naarmuja (ihovauriot jaloissa arvioidaan kohdassa 6).

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimillä hyvä ja kiiltävä karvapeite. Lieviä karvapeitteen muutoksia havaittavissa korkeintaan yksittäisillä eläimillä.
2 = Tyydyttävä	Useilla eläimillä havaittavissa lievää ulkoloisten-, puutteellisen ruokinnan-, rakenteiden tai muiden tekijöiden aiheuttamaa huonokarvaisuutta.
3 = Korjattavaa	Yli neljänneksellä eläimistä selkeitä edellä mainittuja oireita.

4. Utareterveys

Arvioinnin yhteydessä tarkastellaan myös utareterveyden takia poistettujen lehmien määrää.

Lypsylehmät: Arvioinnissa käytettävät tiedot löytyvät ProTerveys-lomakkeelta, Valmasta, tai tilan omasta kirjanpidosta.

1 = Toimintatapa hyvä	Soluttelevia alle 15 %. Antibioottihoito % lypsykaudella alle 10 %. Poistoja utaretulehdusten vuoksi alle 10 % lehmistä (ut-poistot/keskilehmäluku*100).
2 = Tyydyttävä	Soluttelevia 15 - 30 %. Antibioottihoito % lypsykaudella 10 -20 %. Eläinlääkäri arvioi lisäselvitystarvetta.
3 = Korjattavaa	Soluttelevia yli 30 % / Antibioottihoito % lypsykaudella yli 20 % / Huomattavan paljon poistoja utaretulehdusten vuoksi (yli 20 % lehmistä). Selkeä tarve tehdä laajempi utareterveys selvitys.

Emolehmät: (Hiehoille sovelletaan emolehmien ohjeistusta)

1 = Toimintatapa hyvä	Karjassa ei ole havaittu kliinisiä utaretulehduksia. / Vain yksittäisiä vahingoittuneita utareneljänneksiä tai vetimiä nähtävissä.
2 = Tyydyttävä	Karjassa on esiintynyt yksittäisiä kliinisiä utaretulehduksia. / Useilla emoilla nähtävissä vahingoittuneita vetimiä tai utareloikkoja.
3 = Korjattavaa	Karjassa on esiintynyt useita kliinisiä utaretulehduksia. Useilla emoilla on nähtävissä vaurioita utareissa tai vetimissä.

5. Ontuminen

Tarkastellaan ontumisen esiintyvyyttä, ontuvien määrää, liikumista ja eläinten seisoma-asentoa eri eläinryhmissä ja sorkkahoitoraportteja. Tarttuvien sorkkasairauksien tilanne raportoidaan lisäksi kohdassa 2.3. Tehdään tarvittaessa sorkkaterveyden tilannekatsaus tai ontumiskartoitus.

1 = Toimintatapa hyvä	Eläinryhmiä tarkasteltaessa ontumista havaitaan alle 10 %:lla eläimistä. Vakava-asteisia ontumia ei pääsääntöisesti esiinny.
2 = Tyydyttävä	Ontumista havaitaan korkeintaan 10 - 25 %:lla eläinryhmän eläimistä. Vakavia ontumia esiintyy vain 1-2 lla eläimellä tai alle 5 %:lla eläinryhmän eläimistä (välttää painon laittamista jollekin jalalle) ja niitä huomattaessa eläin otetaan hoitoon nopeasti. Eläinlääkäri arvioi lisäselvitystarvetta.
3 = Korjattavaa	Ontuvien määrä on selvästi yli 25 % / Vakavia ontumia esiintyy selvästi yli 5 %:lla eläimistä. Selkeä tarve tehdä sorkkaterveys selvitys tai ontumiskartoitus.

Lisätietoja

- Welfare Quality®– standardin "Assesment protocol for cattle" -kirjasta (http://www.welfarequality.net/media/1088/cattle_protocol_without_veal_calves.pdf) s. 78
- K.A. Leach and H.R. Whay
The Welfare Quality Lameness Control Programme for Dairy Cattle: Resources to Help Farmers and Advisors Tackle Lameness Problems in Dairy Herds (<http://www.welfarequality.net/media/1122/wqr14.pdf>)
Welfare Quality Reports No. 14, Cardiff University, 2009

6. Iho ja nivelvaurioita jaloissa

1 = Toimintatapa hyvä	Terveet hyväkuntoiset jalat. Lieviä vaurioita havaitaan alle 10 %:lla eläimistä (karvattomat alueet, iho paksuuntunut, hiertymät ilman voimakasta turvotusta) . Vakava-asteisia vaurioita ei havaittavissa (vereslihalla olevat laajat hiertymät, turvonneet nivelet, voimakas bursiitti). Ennen aikaisia poistoja / teurastuksia nivelvaurioiden vuoksi alle 1 %
2 = Tyydyttävä	Lieviä iho- tai jalkavaurioita korkeintaan 10 - 25 %:lla eläimistä, vakava-asteisempia vaurioita esiintyy vain 1-2 lla eläimellä tai alle 5 %:lla eläimistä. Ennen aikaisia poistoja tai teurastuksia nivelvaurioiden vuoksi 1-5 % ja 3-5 %.
3 = Korjattavaa	Lieviä ihovaurioita havaittavissa selvästi yli 25 % eläimistä / Vakava-asteisia vaurioita esiintyy selvästi yli 5 %:lla eläimistä. Ennen aikaisia poistoja tai teurastuksia nivelvaurioiden vuoksi >5%

7. Nupoutus

Nupoutuskäytännöt tulee arvioida aina vuosikatsauskäynnin yhteydessä, tarkastellen tilan nykyistä käytössä olevaa toimintatapaa. Tilanne dokumentoidaan käyttäen numeroita 1, 2, 3. Mikäli vasikat ovat toisessa pitopaikassa, lomakkeeseen kirjautuu merkintä x. Tällöin käytössä olevat toimintatapa kuvataan lyhyesti lisätietokentässä (esim. maininnalla: "vasikat toisessa pitopaikassa, nupoutusten toimintatapa = 1").

1 = Toimintatapa hyvä	Vasikat nupoutetaan oikean ikäisinä eläinlääkärikäynnillä käyttäen rauhoitusta, puudutusta ja kivunlievitystä / Eläimet syntymänupoja / Ei nupouteta, eikä nupoutustarvetta.
2 = Tyydyttävä	Kaikki vasikat nupoutetaan eläinlääkärikäynnillä käyttäen vähintään puudutusta, mutta kipulääkityksessä puutteita/ Eläinlääkäri joutuu usein nupouttamaan vasikoita liian vanhana tai sahaamaan yksittäisten vasikoiden sarvia.
3 = Korjattavaa	Vasikoita nupoutetaan ilman puudutusta ja kipulääkitystä. / Ei nupouteta, vaikka tarve ilmeinen.

Lisätietoja:

- Tulkintaohjeen tarkennuksia [📄](#) (/Content/files/fi-FI/Nupoutus ohje.pdf)

8. Sorkkahoidon riittävyys

Arvioi sorkkahoidon riittävyttä lypsy- ja emolehmillä. Otetaan huomioon karjakoko arvioitaessa % osuuksia.

1 = Toimintatapa hyvä	<p>Sorkkahoito on riittävää lypsylehmillä: Lehmien sorkkia hoidetaan navetan olosuhteet huomioon ottaen tarpeeksi usein (tämä tarkoittaa lehmää kohden pääsääntöisesti 1-4 sorkkahoitokertaa vuodessa). Sorkat hoitaa henkilö, jolla on siihen riittävä osaaminen sorkkahoidon perusteista. Sorkat ovat kelloisessa kunnossa valtaosalla lehmistä, eikä pitkiä tai väärin hoidettuja sorkkia ole havaittavissa kuin yksittäisillä lehmillä (korkeintaan noin 5-10 %:lla karjasta).</p> <p>Sorkkahoito on riittävää emolehmillä: Sorkat ovat kelloisessa kunnossa valtaosalla lehmistä, eikä pitkiä tai väärin hoidettuja sorkkia ole havaittavissa kuin yksittäisillä lehmillä (korkeintaan noin 5-10 %:lla karjasta).</p>
-----------------------------	--

2 = Tyydyttävä	Sorkkahoidon riittävydessä on lieviä puutteita, jotka voivat johtua esimerkiksi siitä, ettei sorkkahoitajaa ole saatu tilalle tarpeeksi usein. Sorkkahoitokertoja tulisi lisätä. Hieman liian pitkiä sorkkia tai sorkkahoidon tarvetta on havaittavissa korkeintaan 20 %:lla lypsylehmistä, mutta puutteet sorkkahoidossa eivät näy lisääntyneenä ontumisena.
3 = Korjattavaa	Sorkkahoidon riittävydessä on selvästi puutteita. Sorkkia hoidetaan selvästi liian harvoin ja pitkiä tai väärin hoidettuja sorkkia on havaittavissa useilla lehmillä / Sorkat hoitaa henkilö, jolla ei ole siihen riittävää osaamista.

2.1.3 Olosuhteet

1. Eläinten puhtaus / kuivuus

Yleiskuva ryhmästä, josta poikkeavat eläimet kuvataan lisätietoihin. Arviointi karjatasolla.

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki eläimet puhtaita tai joukossa yksittäisiä hieman lantaisia eläimiä.
2 = Tyydyttävä	Yli 5% eläimistä lievästi lantaisia ja joukossa yksittäisiä lantaisia eikä joukossa ole erittäin lantaisia yksilöitä. Tilalla on tehty toimenpiteitä lantaisuuden kurissa pitämiseksi.
3 = Korjattavaa	Yli 10 % eläimistä lantaisia ja joukossa joitakin erittäin lantaisia yksilöitä. Tilalla ei ole ryhdytty riittäviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Lisätietoja

- *Ohjeet: WQ-arvioinnin ja Eviran/Ruokaviraston ohjeen pohjalta Nautojen puhtauden valvonta teurastamossa 16050/1.*
- **Puhdas tai hieman likainen eläin:**
Puhdas karvapeite. Korkeintaan hieman näkyvää lantaa havaittavissa usealla ruhonalueella tai korkeintaan kohtalaisesti (< 50 %, arvioitavan alueen pinta-alasta) näkyvää lantaa havaittavissa millä tahansa ruhoalueella (selkä, rinta, vatsa tai paistit). Likaantunut alue voi olla laajempi, jos likaa on vain ohuelti, kevyesti karvoihin tarttuneena. Eläin voidaan teurastaa hygieenisesti noudattaen teurastamossa normaalisti käytettäviä työtapoja.
- **Selvästi likainen eläin:**
Lantakokkareita tai näkyvää lantaa havaittavissa usealla ruhonalueella yli 20 %, arvioitavan alueen pinta-alasta. Lantaa havaittavissa > 50 % tai enemmän arvioitavasta alueen pinta-alasta. Likaa vatsaan tai kylkiin asti ulottuvalla alueella tai eläimessä on useita pienempiä likaisia alueita. Eläimen hygieeninen teurastaminen vaatii teurastamolta ylimääräisiä toimenpiteitä, jotta voidaan välttää lihan saastuminen. Teuraista peritään lantasadon.
- **Pahoin lantainen eläin tai lantapanssari:**
Selvästi lantainen, likaisuusalue ulottuu vatsaan tai kylkiin asti, lantapanssaria laajalla alueella tai useammalla pienellä alueella. Arvioitavasta alueesta > 90 % tai enemmän on lannan peitossa tai selvää lantapanssaria havaittavissa. Eläimiä ei tuoda teurastamolle

2. Ilman laatu ja lämpötila

1 = Toimintatapa hyvä	Raikas ilma, ei vetoa makuualueella. Ei haitallisia kaasuja tai kosteutta. Ilmanvaihdon teho on riittävä ja säädettävissä. Lisälämmitys järjestetään tarvittaessa. Eläimillä ei ole silminnähtävää kylmyyttä tai kuumuutta.
2 = Tyydyttävä	Vähäistä kosteutta tai kaasuja havaittavissa. Ilmanvaihdon säädössä tai tehossa puutteita. / Eläimet kärsivät vain ajoittain vedosta, kylmästä tai kuumasta.
3 = Korjattavaa	Huono ilmanlaatu, veto, kosteus, kuumuus tai kylmyys heikentää eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

3. Kokonaistila / eläin

Arvioidaan summittaisesti esim. askelmittoja tai tilan antamia tietoja käyttäen. Tarkka mittaus vain tarvittaessa.

1 = Toimintatapa hyvä	Väljää, tilasuositukset* (alla) täyttyvät ja kaikki eläimet mahtuvat yhtä aikaa syömään, ellei rehua ole vapaasti saatavilla. / Emolehmillä ja vasikalle on tilaa vähintään 10 m ² / emo ja vasikka.
2 = Tyydyttävä	Lainsäädännön tilavaatimukset täyttyvät, mutta alle suositustason. Parsinavetassa aina enintään tyydyttävä 2.
3 = Korjattavaa	Mittaustarve. Syytä epäillä, että lainsäädännön vaatimukset eivät täyty. (Tila vastaa mittauksista ja asian saattamisesta sallitulle tasolle).

Tilasuositukset / eläin vähintään*

- Vasikat yksilökarsinoissa:
 - ikä 0 - 2 vko: 1,2 m²
 - ikä 2 - 8 vko: 1,5 m² ja lainsäädännön tilavaatimus täyttyy vasikan pituus ja säkäkorkeus huomioiden
- Vasikat ryhmäkarsinoissa:
 - ikä alle 2 kk: 1,8 m²
 - ikä 2- 4 kk: 2,0 m²
 - ikä 4- 6 kk: 2,5 m²
- Lihanaudat ja hiehot rakolattiakarsinoissa:
 - Eläimen paino 200 - 400 kg: 2,0 m²
 - 400 - 600 kg: 2,5 m²
 - yli 600 kg: 3,0 m²
- Lihanaudat ja hiehot kylmäkasvattamoissa:
 - Eläimen paino 200 - 400 kg: 3,0 m²
 - 400 - 600 kg: 4,0 m²
 - 600 - 700 kg: 5,0 m²
 - yli 700 kg: 6,0 m²
- Kokokuivikepohjaisissa karsinoissa tilaa tulee olla yllä mainittua enemmän, jotta kuivitus toimii.

4. Makuutila / eläin

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimet mahtuvat yhtä aikaa makaamaan luonnollisissa asennoissa makuualueelle ja käyttävät makuualueetta.
2 = Tyydyttävä	Eläimet mahtuvat makaamaan yhtä aikaa makuualueelle/parsiin, mutta muualla/parren ulkopuolella makaavia tai makuupaikalle jonottavia yksittäisiä eläimiä on havaittavissa.
3 = Korjattavaa	Kaikille eläimille ei ole varattu omaa makuupaikkaa / Makuualue toimii huonosti / Useampia makuupaikoille jonottavia eläimiä on havaittavissa / Eläimet eivät mahdu kokonaan parteen makuulle.

5. Makuualueen mukavuus

1 = Toimintatapa hyvä	Makuupaikka on kuivitettu, puhdas, kuiva ja pehmeä. Eläimet asettuvat makuulle ja nousevat ylös nopeasti ja vaivatta.
2 = Tyydyttävä	Kuivitus on puutteellinen tai makuualue hieman lantainen / Eläimillä on riittävän suuri kumitettu makuualue, jolle kaikki eläimet mahtuvat makaamaan.
3 = Korjattavaa	Eläimet joutuvat makaamaan kovalla, märällä, jäisellä tai lantaisella alustalla (esim. kumittamattomalla betonisella makuualustalla) / Alle 2 kk vasikoiden makuualue ei ole pehmeä ja hyvin kuivitettu.

6. Poikiminen

Arvioi poikimista myös vasikoiden syntymäkuolleisuus huomioiden.

1 = Toimintatapa hyvä	Poikimiset (>95%) tapahtuvat tilavassa, puhtaassa ja hyvin kuivitetussa poikimakarsinassa tai riittävän tilavassa ryhmäkarsinassa tai laitumella sopivassa ryhmässä. Poikimisia valvotaan ja avustetaan tarvittaessa. Emällä on mahdollisuus nuolla vasikkaansa. Ternimaidon saantia valvotaan. Emolehmillä on mahdollisuus poikia rauhassa, emon ja vasikan leimautuminen toteutuu hyvin.
2 = Tyydyttävä	Poikimiset tapahtuvat pääosin poikimakarsinassa, mutta poikimishygienia tai kuivitus on ainoastaan tyydyttävällä tasolla. / Poikimisia ei valvota kattavasti. Huom! Poikiminen kytkettynä, voidaan antaa enintään tyydyttävä 2. Emolehmien poikimarauha ja leimautuminen toteutuu vain tyydyttävästi.
3 = Korjattavaa	Poikimapaikka ja poikimajärjestelyt toimivat huonosti. Kuivitus ja/tai puhtaus riittämätöntä / Lantakourua ei kateta / Valvonta ja avustaminen riittämätöntä / Emä ei voi nuolla vasikkaansa / Emolehmien riittävää poikimarauhaa ja leimautumista ei voida varmistaa.

7. Liikkumista rajoittavat rakenteet

1 = Toimintatapa hyvä	Runsaasti väistämistilaa. Eläimet mahtuvat väistämään toisiaan. Arimmatkin eläimet pääsevät esteettä syömään, juomaan ja makuulle. Yksi eläin ei pysty tukkimaan muiden eläinten liikkumista haluamaansa suuntaan. Rakenteet eivät estä eläimen luonnollisia ylösnousu-, makuullemeno- tai kehonhoitoliikkeitä. Ruokintaeste mahdollistaa luonnollisen ruokailuasennon.
2 = Tyydyttävä	Satunnaisesti kohtaamisongelmia, eläimet mahtuvat väistämään, lievää ahtautta / Yksittäisillä eläimillä kalusteet estävät luonnollisen ruokailuasennon tai ylösnousu-, makuullemeno- tai kehonhoitoliikkeet / Yksittäisillä eläimillä on kokoonsa nähden väärin säädetty ruokintaeste. Huom! Kytkeytyille eläimille voidaan antaa enintään tyydyttävä 2.
3 = Korjattavaa	Selviä sosiaalisesta arvojärjestyksestä aiheutuvia käyttäytymisongelmia havaittavissa johtuen ahtaista kulkuväylistä. / Liikkumista rajoittavia rakenteita tai esteitä kulkureiteillä. / Valtaosalla eläimistä kalusteet estävät luonnollisen ruokailuasennon, ylösnousu-, makuullemeno- tai kehonhoitoliikkeet. / Valtaosalla eläimistä on kokoonsa nähden väärin säädetty ruokintaeste. / Huonokuntoiset rakenteet aiheuttavat loukkaantumisvaaran.

8. Liukkaus ja alustan pitävyys

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimet liikkuvat hyvin eikä havaittavissa liukastelua.
2 = Tyydyttävä	Eläimet liikkuvat varoen yksittäisissä liukkaissa kohdissa. / Lattiapinta yksittäisiä liukkaita kohtia lukuun ottamatta pitävä.
3 = Korjattavaa	Eläimet liikkuvat varoen. / Liukastelua havaittavissa. / Lattiapinta liukas ja/tai alusta epätasainen, esim. pyöristyneet lannan peittämät palkit tai jäänyt alusta.

9. Jaloittelu

X – voi käyttää vain vasikoille ja teuraaksi kasvatettaville eläinryhmille. Emo- ja lypsylehmille ja pitoon kasvatettaville hiehoille on käytettävä 1, 2 tai 3.

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki ryhmän eläimet jaloittelevat säännöllisesti ympäri vuoden (sääolot huomioiden). Jaloittelualue on siisti ja tarkoituksenmukainen.
2 = Tyydyttävä	Osa ryhmän eläimistä jaloittelee, tai jaloittelu on satunnaista.
3 = Korjattavaa	Ei jaloittelua / Jaloittelualueen kunnossa selkeitä puutteita, alue on ulosteen likaama tai liettynyt tai eläimille vaarallinen.

10. Laidunnus (lehmät, hiehot yli 6kk)

X – voi käyttää vain vasikoille ja teuraaksi kasvatettaville eläinryhmille. Emo- ja lypsylehmille ja pitoon kasvatettaville hiehoille on käytettävä 1, 2 tai 3.

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki ryhmän eläimet laiduntavat kesäisin vähintään 3 kk ajan vähintään 6 tuntia vuorokaudessa, ja laidunrehu kattaa osan päivittäisestä karkearehuruokinnasta.
2 = Tyydyttävä	Osa ryhmän eläimistä laiduntaa, kuitenkin niin että lainsäädäntö täyttyy kytkettynä pidettävien eläinten osalta. Erittele lisätiedoissa.
3 = Korjattavaa	Eläimet eivät laidunna.

11. Eläinryhmän vapaa liikkuminen/kytkeminen parsiin

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki ryhmän eläimet ovat pihatossa tai ryhmäkarsinoissa
2 = Tyydyttävä	Osa ryhmän eläimistä on pihatossa tai ryhmäkarsinoissa, osa kytkettyinä parsissa
3 = Korjattavaa	Kaikki ryhmän eläimet ovat kytkettyinä parsissa

2.1.4 Käyttäytyminen

1. Eläinryhmän käyttäytyminen keskenään

1 = Toimintatapa hyvä	Eläinryhmä on yleisvaikutemaltaan rauhallinen ja sopuisa; ei havaittavissa kiistoja ruokintapaikoilla, vesipisteillä tms. Vasikat ovat leikkisiä ja virkeitä.
2 = Tyydyttävä	Eläinten välisiä kiistatilanteita havaittavissa; eläimet puskevat, ajavat toisiaan pois ruokinta- ja makuupaikoilta.
3 = Korjattavaa	Eläimet huomattavan levottomia tai apaattisia. Vasikat eivät leiki.

2. Eläinten suhde ihmiseen

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimet ovat uteliaita ja rauhallisia ihmisen lähestyessä, monet antavat koskettaa.
2 = Tyydyttävä	Eläimet vetäytyvät hieman ihmisen lähestyessä, eivät anna koskettaa.
3 = Korjattavaa	Eläimet säikkyvät tai käyttäytyvät uhkaavasti ihmisen lähestyessä.

3. Häiriökäyttäytyminen

1 = Toimintatapa hyvä	Ei havaittavissa häiriökäyttäytymistä, kuten kielen pyöritystä, toisten eläinten imemistä, huojumista, pään painamista seinään, jotain muuta outoa.
2 = Tyydyttävä	Yksittäisiä tapauksia havaittavissa.
3 = Korjattavaa	Havaittavissa runsaasti.

4. Eläinten käsittely ja käsittelytilat

1 = Toimintatapa hyvä	Eläimiä osataan käsitellä hyvin ja tilalla on toimivat käsittelytilat. Eläimet saadaan tutkittua, hoidettua ja lastattua viipymättä. Ei tarvetta pakkokeinoille. Eläimet ovat pääsääntöisesti rauhallisia käsittelytilanteessa.
2 = Tyydyttävä	Tilalla ei ole käsittelytiloja, mutta eläinten käsittely, hoito ja lastaus sujuvat kohtuullisesti.
3 = Korjattavaa	Ei toimivia käsittelyjärjestelyjä / Eläinten käsittelystä aiheutuu turhaa kipua ja pelkoa eläimille. / Tarvittavia toimenpiteitä (lääkitys, korvamerkkien uusiminen ym.) ei pystytä tekemään käsittelyongelmien takia.

2.2 Tarttuvien tautien ennaltaehkäisy

1. Vierailijoiden tautisulku, suojavaatetus ja jalkineet

1 = Toimintatapa hyvä	Tilalla on käytössä toimiva tautisulku. Vierailijoiden käyttöön on varattu puhtaat ja kuivat suojavaatteet ja -jalkineet sekä paikka käsien, jalkineiden ja työvälineiden pesuun ja desinfiointiin. Heiltä edellytetään näiden käyttöä.
2 = Tyydyttävä	Vierailijoiden käyttöön on varattu puhtaat ja kuivat suojavaatteet ja -jalkineet sekä paikka käsien, jalkineiden ja työvälineiden pesuun.
3 = Korjattavaa	Suojavaatteet ja -jalkineet tai pesupaikka puuttuvat tai ovat tarkoitukseen sopimattomat.

Lisätietoja:

- ETT:n suositukset täyttävä nautatilojen tautisulku [📄 \(/Content/files/fi-FI/Tautisulku_ETT_2020.pdf\)](#)
- Esimerkkejä erilaisista tautisulkuvaihtoehdoista (<https://www.ett.fi/nauta/tilatason-tautisuojaus/tilakaynnit/>)

2. Tuontirehut ja -rehuaineet

Tuontirehut ja -rehuaineet tai kotimaasta ostetut rehut, jotka ovat ulkomaista alkuperää tai sisältävät ulkomaista alkuperää olevia rehuaineita on hankittu ETT ry:n positiivilistalla mainituilta rehuntoimittajilta tai ne on tutkittu salmonellan varalta.

1 = Toimintatapa hyvä	Tutkittu / Hankittu positiivilistan yrityksiltä.
2 = Tyydyttävä	Tutkimusta ei voida dokumentoida.
3 = Korjattavaa	Ei tutkittu / Hankittu positiivilistan ulkopuolelta.

3. Ruokinta- ja rehuhygieniat, kuivitus ja lannan käsittely, rehuvarastojen suojaus ja haittaeläinten torjunta.

Tilanne arvioidaan kävelemällä kaikki tuotantotilat läpi rehunjakoreittiä pitkin rehuvarastosta alkaen.

1 = Toimintatapa hyvä	Rehuvarastot suojattu. Rehun käsittelyalueet ja kulkureitit puhdistetaan säännöllisesti (rakennukset ja piha-alueet siistit, rehun tähteet korjattu pois). Puhtaan- ja likaisen puolen kulkureitit on kartoitettu ja ne eivät risteä. Tilan ulkopuolinen liikenne ei risteä rehutietun kanssa. Tuotantorakennuksissa, niiden seinustoilla ja läheisyydessä ei ole haittaeläimille suojaavaa kasvillisuutta tai tarpeetonta tavaraa, etteivät jyräjät uskaltaudu sisälle. Haittaeläinten torjunta on säännöllistä ja jatkuvaa.
--------------------------	---

2 = Tyydyttävä	Rehuväestöjen suojauksessa tai haittaeläinten torjunnassa lieviä puutteita / Rehun käsittelyalueet ja kulkureitit puhdistetaan säännöllisesti. Puhtaan- ja likaisen puolen kulkureitit risteävät, mutta riskit hallitaan. Tuotantorakennuksissa, niiden seinustoilla ja läheisyydessä on jonkin verran haittaeläimille suojaa tarjoavaa kasvillisuutta tai tarpeetonta tavaraa, riski kohonnut. Suositellaan tautiriskien kartoitusta.
3 = Korjattavaa	Rehuväestöt suojaamatta / Ruokinta- ja rehuhygienissa tai haittaeläinten torjunnassa huomattavia puutteita/ Puhtaan- ja likaisen puolen kulkureitit risteävät, riski ilmeinen/ Tuotantorakennuksissa, niiden seinustoilla ja läheisyydessä on runsaasti haittaeläimille suojaa tarjoavaa kasvillisuutta tai tarpeetonta tavaraa, riski ilmeinen. Selkeä tarve tautiriskien kartoitukselle.

4. Pitopaikan salmonellatutkimukset.

Lypsykarja-, emolehmä- tai yhdistelmätila:

1 = Toimintatapa hyvä	Koko karjan salmonellatutkimus tehdään vuosittain ETT ry:n ohjeiden mukaisesti. Kaikki pitoon myydyt/siirretyt naudat välitysvasikoita lukuun ottamatta on tutkittu ETT ry:n ohjeen mukaisesti enintään 2 kk ennen siirtoa tilalta. Tulokset on toimitettu Nasevaan.
2 = Tyydyttävä	Tilalla on tutkittu ainoastaan yksittäisiä eläimiä. Tutkimustulokset on toimitettu Nasevaan/ Tila myy vain teuraita, jolloin tutkimusta ei edellytetä
3 = Korjattavaa	Pitoon myytyjä tai siirrettyjä nautoja ei ole tutkittu enintään 2 kk ennen siirtoa.

Vasikkakasvattamo, josta myydään vasikoita jatkokasvatukseen:

1 = Toimintatapa hyvä	Salmonellatutkimus tehdään joka erästä. Tulokset on toimitettu Nasevaan.
2 = Tyydyttävä	Salmonellatutkimusta ei ole tehty joka kasvatuserästä, mutta on kuitenkin tehty osastokohtaisesti vähintään kerran vuodessa. Tutkimustulokset on toimitettu Nasevaan.
3 = Korjattavaa	Ei tutkittu/Tutkimustuloksia ei ole toimitettu Nasevaan

Naudanlihan tuotantotila: (ternistä-teuraaksi tai loppukasvattamo) - ei edellytetä säännöllistä salmonella tutkimusta

1 = Toimintatapa hyvä	Tilalla ei ole havaittavissa salmonellaan viittaavia oireita eikä tarvetta salmonellatutkimukselle.
2 = Tyydyttävä	Ympäristöperäisen salmonellatartunnan riski on kohonnut. Tutkimus suositeltava.
3 = Korjattavaa	Tilalla on havaittavissa salmonellaan viittaavia oireita tai tarve salmonella tutkimukselle on ilmeinen.

5. Terveystodistuksen käyttö pitoeläinkaupassa

Vasikkakasvattamot ja loppukasvattamot: X=ei koske tilaa.

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikilla ostoeikäimillä on ollut Nasevan/ETT:n terveystodistus.
2 = Tyydyttävä	Tiedot löytyvät yksittäin papereista / Ei arvioitavissa tilakäynnille varatussa ajassa.
3 = Korjattavaa	Eläimiä on ostettu ilman ETT ry:n terveystodistusta.

6. Tilalle ostettujen/siirrettyjen eläinten salmonellatutkimukset

Vasikkakasvattamot ja loppukasvattamot X=ei koske tilaa.

Lypsy- ja emolehmäkarjaan ostetut/siirretyt eläimet on tutkittu salmonellan varalta alle 2 kk ennen tilalle siirtoa (koskee myös hiehotelleja).

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki ostetut/siirretyt eläimet on tutkittu ETT ry:n ohjeen mukaisesti lähtökarjoissaan ja tulos toimitettu Nasevaan.
2 = Tyydyttävä	Karjaan on tuotu yksittäisiä eläimiä tutkituista karjoista, mutta ostettu/siirretty eläin ei ole tutkittujen joukossa. Ostettu eläin on tutkittu vasta ostokarjassa ja tulos toimitettu Nasevaan.
3 = Korjattavaa	Ostettuja/siirrettyjä eläimiä ei ole tutkittu.

7. Eläinten maahantuonti

1 = Toimintatapa hyvä	Kaikki tuontieläimet on tuotu maahan Ruokaviraston ja ETT ry:n ohjeiden mukaisesti tai ei tuonteja.
2 = Tyydyttävä	<i>Kakkosta ei käytetä</i>
3 = Korjattavaa	Kaikkia tuontieläimiä ei ole tuotu maahan Ruokaviraston ja ETT ry:n ohjeiden mukaisesti. / Dokumentit puutteellisia

8. BVD-tutkimukset

Suomi on vapaa BVD-viruserittäjistä.

1 = Toimintatapa hyvä	Mahdolliset tuontialkioiden vastaanottajaeläimet on tutkittu BVD-vasta-aineiden varalta ETT ry:n ohjeiden mukaisesti. Tutkimustulokset on toimitettu Nasevaan.
2 = Tyydyttävä	Mahdolliset tuontialkioiden vastaanottajaeläimet on tutkittu, mutta tutkimustuloksia ei ole toimitettu Nasevaan.
3 = Korjattavaa	Tuontialkioiden vastaanottajia ei ole tutkittu tai tutkiminen on satunnaista tai kohdistuu ainoastaan tiineisiin alkion vastaanottajiin.

2.3 Tarttuvien tautien esiintyminen

Arvioi tilan tautitilannetta. Huomioi, että tarkastelujaksona käytetään edellisestä tarttuvien tautien tilannekatsauksesta tai vuosikatsauksesta kulunutta aikaa (12 kk tai lyhyempi).

Lisätiedoissa ja eläinkaupan ohjeissa tulee painottaa, että eläinlääkärin tekemää Terveystodistusta on syytä käyttää, jos tilalla on esiintynyt joitakin eläinkauppaan vaikuttavia tauteja.

7. Tartunnallisia sorkkasairauksia

Erittele tartunnallisten sorkkasairauksien syyt lisätiedoissa. Kakkosesta ja kolmosesta rasti suositeltaviin toimenpiteisiin ja laajempi sorkkaterveyskartoitus tilannekatsauslomakkeelle.

9. Mycoplasma bovikseen viittaavia oireita

M.bovis-saneeraus:

- Anna tiedot M.bovis-saneerauksen kulusta täyttämällä tarvittavat ruudut. Merkitse tarvittaessa lisätietoihin.

11. Tilan pälvisiisitalanne edeltävän 3 vuoden ajalta

Pälvisiilsasaneeraus:

- Saneerauksen alusta on kulunut riittävä aika ja välityseläimiä voidaan myydä: Saneerausten alusta yli 6 kk ja viimeisistä oireista yli 3 kk ja rokotukset jatkuvat, joten välityseläimiä voidaan myydä.

3. Kansallisen tason edellyttämät jatkotoimenpiteet:

Kohtaan kirjataan ne toimenpiteet, joita noudattamalla riskitasolla oleva tila saavuttaa kansallisen tason.

Eläinten terveydenhuollon kansallinen taso nautatilalla

- Tilalla on eläinlääkärin kanssa solmittu terveydenhuoltosopimus joka on toimitettu Nasevaan.
- Eläinlääkäri tekee tilalle vuosittain vähintään yhden terveydenhuoltokäynnin.
- Tilalla on eläinlääkärin tekemä, terveydenhuoltokäynnin perusteella laadittu kirjallinen terveydenhuoltosuunnitelma, joka päivitetään vuosittain.
- Tilalla harjoitetaan järjestelmällistä tuotanto- ja terveysseuranta.
- Tilalla noudatetaan lakisääteisiä vaatimuksia eläinten lääkityksistä ja hoidoista. Antibioottihoidon varoajan päätyttyä lypsylehmän maidon jäämättömyys todetaan Ruokaviraston hyväksymällä testillä ja testin tulos kirjataan. Eläinlääkäri dokumentoi tilanteen terveydenhuoltokäynnillä sekä käy läpi muut lääkityksiin liittyvät käytännöt.
- Tilalla noudatetaan eläinsuojelusäädöksiä. Eläinlääkäri dokumentoi tilanteen terveydenhuoltokäynnillä ja antaa tarvittaessa eläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa.
- Tila noudattaa ETT ry:n ohjeita tilatason tautisuojauskesä, eläinten, sperman ja alkioiden tuonnissa sekä rehujen ostossa.
- Tilalla ei ole BVD –virusta erittäviä eläimiä.
- Tilalla ei ole todettu salmonellatartuntoja. Tila tutkituttaa ostamansa siitoseläimet salmonellan varalta ETT:n ohjeiden mukaisesti. Vasikkakasvattamo, joka myy ostamia eläimiä jatkokasvatukseen tutkituttaa salmonellan osastokohtaisesti vuosittain, ja toimittaa tutkimustuloksen Nasevaan.
- Eloeläimiä myyvällä tilalla ei ole todettavissa pälvisiilsaa.
- Ruokinta- ja rehuhygienian, kuivituksen ja lannankäsittelyn sekä eläinten oleskelutilojen järjestelyillä ehkäistään ulosteperäisten taudinaiheuttajien leviämistä karjassa ja pidetään eläimet mahdollisimman puhtaina. Eläinlääkäri dokumentoi tilanteen terveydenhuoltokäynnillä.

4. Terveydenhuoltosuunnitelman keskeisimmät jatkotoimenpiteet:

*Jokaiselle Nasevatilalle kuuluu tehdä terveydenhuoltosuunnitelma. Kirjaa tähän vain keskeisimmät jatkotoimenpiteet.**

Tallenna tarvittaessa erillinen terveydenhuoltosuunnitelma kohtaan th-suunnitelmat. Kirjaa tieto rastittamalla "Tilalle on laadittu laajempi terveydenhuoltosuunnitelma, joka on tallennettu th-suunnitelmiin".

**Jos tilan terveydenhuoltosopimuksessa on sovittu useammasta käynnistä/vuosi, käytetään välikäynneillä terveydenhuollon tilannekatsauksia tarpeen mukaan. Vuosikatsauksen terveydenhuoltosuunnitelman yhteenvedo siirtyy tilannekatsauslomakkeelle, jonka avulla voidaan seurata terveydenhuoltosuunnitelman toteutumista tilannekatsaus-käynneillä.*

Tilalle on viimeisen terveydenhuoltokäynnin jälkeen tehty viranomaisen toimesta eläinsuojelukäynti tai muu valvontakäynti, joka on aiheuttanut toimenpiteitä. Mitä:

Täytä myös lisätiedot, mikäli rastitat.

Tilalle on laadittu: Sopimus th-eläinlääkärin kanssa lääkkeiden luovuttamisesta tulevien tarpeiden varalle

Täytä myös "Pitopaikan lääkkeiden käyttösuunnitelman ja hoito-ohjeiden mukainen suunnitelmallinen lääkitys ja näytteenotto ovat toteutuneet"-kohta, mikäli rastitat.

Huomioi, että lääkkeiden varalle luovutuksen yhteydessä tulee aina täyttää tilannekatsauksen "Lääkitystarpeiden tarkastelu" osio.

Seuraava terveydenhuollon vuosikatsaus viimeistään:

Seuraava käyntipäivä on vuosikatsauksen käyntipäivä, jonka mukaan tila ja eläinlääkäri saavat automaattiset muistutukset. Tilannekatsaukset eivät kuittaa vuosikatsausta!